

1931 senesi bütçe kanunu lâyihasına bir madde ilâvesi hakkında 1/136 numaralı kanun lâyihası ve N'aliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekdlet

Muamelet Müdürlüğü

Şube

Sayı 6/1951

6-VII-1931

B. M. M Yüksek Reisliğine

1931 senesi bütçe kanununa bir madde ilâvesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5-7-1931 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan madde kanuniye lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte, takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade bnyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabi mucibe

Vasıtasız vergilere ait kanunlar üzerinde yapılmış olan tetkikat sırasında kazanç vergisi kanununa da temas edilmişti. Bu vergiye ait kanun, 1926 mali senesinden itibaren meriyete girmiş ve o tarihten beri tatbikatın gösterdiği lüzum ve ihtiyaçlar göre, esasa teallük eden hükümleri de dahil olduğu halde ekseri maddeleri tadile uğramış bulunuyordu. Bu itibarla yeni baştan bir kanun lâyihası ihzarı düşünülmüş ise de tevakkuf ettiği uzun tetkikata vaktin müsaadesizliği nazarı dikkate alınarak bir taraftan yeni bir kazanç vergisi kanunu lâyihasının esaslarını ihzar için lâzım gelen tetkikata devam olunmakla beraber mevcut kanunun tatbikatında tesadüf edilen müşkülleri ve sıkıntıları hafifletmeğe medar olacak surette bazı maddelerinde tadilat icrası cihetine gidilmemiş ve bu maksada göre tanzim olunan lâyiha, Yüksek Meclise arz v. etakdim kılınmıştır.

İktisat Encümenince lâyihanın müzakeresinde, kazanç vergisi kanununun bilumum maddelerinin yeni baştan gözden geçirilmesine ihtiyaç görülerek bu şerait dairesinde iki ay süren sürekli müzakere ve mesai neticesinde kazanç vergisi kanununun bilumum hükümlerini cami olmak üzere yeni bir lâyiha ihzarına muvaffakiyet hasıl olmuş ve Maliye Encümenine tevdi kılınmıştır. İktisat Encümenince lâyihanın ihzarı sırasında, yapılan tetkikat neticesinde eğlence ve hususî istihlâk vergisi namı altında ayrı bir vergi olarak alınmakta olan verginin mükelleflerin ticaret ve san'at icra etmekte oldukları mahallerin gayri safi varidatları üzerinden hesap edildiği ve bu itibarla bu gibi mükelleflerin kazanç vergisi nisbetleri bir miktar arttırılmak suretile eğlence ve hususî istihlâk vergisinin kazanç vergisiyle tevhidinde kolaylık ve faide mülâhaza olunmuş ve lâyihada vergi nisbetleri bu vaziyete göre tesbit kılınmıştır.

Lâyihanın Maliye ve Bütçe Encümenlerinden ve Heyeti Umumiyyede müzakere ve tetkikatının ikmalile bu devrei içtimaiyede kanuniyet iktisap edebilmesi haiz olduğu ehemmiyet ve muhtaç olduğu zaman itibarile meşkük görüldüğünden, lâyihada memur maaşlarından yüzde beş kazanç vergisi

tevkifi maddesinin bütçe ile alâkası noktasından bu sene için 1931 malî senesi bütçe kanununa bir madde ilâvesi suretile mevkiî tatbika vazının temini muvafık olacağı mütalea edilmiş ve tanzim olunan lâyiha arz ve takdim olunmuştur.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Karar No. 15

Esas No. 1/136

14/VII/1931

Yüksek Reisliğe

Umumî mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, tahsisat, ücret ve ikramiyelerden alınacak kazanç vergisi hakkında Başvekâletin 6/1951 numarave 6/VII/1931 tarihli tezkeresile Büyük Meclise tevdi olunup Bütçe Encümenince Dahilî nizamnamenin 28 inci maddesi mucibince encümenimizce mütaleası dermeyan edilmiş olan kanun lâyihası, Maliye Vekili Beyefendi de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Filhakika encümenimize bu hafta tevdi edilmiş olan kazanç kanunu, İktisat Encümenince yapılan umumî tadilât hasebile, uzun bir tetkike muhtaç bir hale girmiş ve bu cihet Hükûmetçe dahi dermeyan edilmiştir. Ancak Maliye ve Bütçe Encümenleriyle Heyeti Umumiyece, bu ihtiyacın temini için lâyihanın haiz olduğu ehemmiyeti nisbetinde müzakeresi iki aylık bir zamana mütevakıftır.

Halbuki devrei fevkalâdenin hitamı yaklaştığından encümenimizce buna imkân görülemez ve aynı mülâhaza ile Hükûmetçe teklif edilen münferit maddenin müzakeresi esası kabul edilmiştir.

Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki kanunun tatbiki esnasında umumî bütçeye dahil memurların kazanç vergisinin; bütçe masrafları meyanında tediyesi derpiş edildiği ve ancak bunun için irat ve masraf yapılmıyarak maaşlardan vergi tevkif edilmeksizin tediyesi kabul olunduğu anlaşılmıştır. Ancak halen bütçenin umumî vaziyetinin böyle bir masrafa tahammülü olmaması bu verginin bizzat mükelleflere rücuunu icap ettirmiştir.

Bu esasa binaen umumî bütçeden maaş alan memurların mükellefiyetleri ve bunun miktarı tayin olunmak lüzumu kabul edilmiş ve bu meyanda hususî ve mülhak bütçelerden maaş alanların mükellefiyetlerini dahi tevhit etmek ve bunlar arasında bir fark bırakmamak üzere şümüllü bir kanun tedvin kılınmıştır. Filhakika mülhak ve hususî bütçelerden teadül kanunu tatbik edilmeyen daire ve müesseselerin memurları daima kazanç vergisini maaşlarından tediye etmişlerdir.

Bankalar ve sair büyük müesseselerin dahi şimdiye kadar memurlarının kazanç vergilerini masrafları meyanından tediye ederken hasıl olan umumî vaziyet üzerine bunu doğrudan doğruya mükelleflere tahmil ettikleri de umumî meşhudat meyanındadır.

Matrah

Memurun cezaen maaş katı gibi maaşından Devlet nefine kesilen kısımları çıktıktan sonra kalacak istihlâk miktarı mükellefiyete tabi tutulmuş ve ancak elbise bedeli, tahsili emval veya icra kanunları mucibince mükellefin evvelki bir menfaatinden dolayı yapılan tevkifat miktarı vergiye matrah ittihaz kılınmıştır.

Mükellefiyetin şekli:

Halen vergi vermekle mükellef olan hususî ve mülhak bütçelerle büyük müesseseler müstahdemini, aldıkları aylık, yüz liraya kadar ise % 7, yüz liradan fazla ise % 9 kazanç vergisi vermektedirler. İktisat Encümenince tadil edilen kazanç kanunun projesinde ise memur ve müstahdemler alelittlak yüzde beş vergiye tabi tutulduğu halde beyannameye tabi kazanç müesseseleri ve eshabı mütezayit vergi ile mükellef kılınmıştır.

Encümenimiz verginin kazançla mütezayit bir nisbette olmasını daha muvafık bulmuş ve müstahdemler ile memurların tabi olacağı vergi hususunda İktisat Encümeninin noktai nazarından ay-

rılmıştır. Esasen vergilerin zarurî maişet hayatını daraltmıyacak bir şekilde tatbiki ve bunun için de en ziyade refah ve servet erbabının bir nisbet dahilinde teklifi cümlece kabul edilmiş bir hakikattir.

Ancak encümenimiz halen tatbik edilmekte olan iki dereceyi de kâfi bulmamış ve bunu altı derece yapmak suretile mükellefiyetler arasında âdilâna bir nisbet tesisini faydalı görmüştür.

Encümenimiz bu nisbeti tesis ederken mükellefler lehine büyük bir tadil yaparak evvelce yüz liraya kadar yüzde yedi vergi ile mükellef olanları yüzde beşe bunu iki yüz liraya kadar olan fazlasını yüzde altıya, üç yüz liraya kadar olan fazlasını yüzde sekize dört yüz liraya kadar olan fazlasını yüzde ona iblâğ etmiştir ki evvelce yüz liradan fazla kısımlar kâmilen yüzde dokuz vergi ile mükellef bulunmakta idi.

Aynı ita miktarında vergiye tabi maaş ücret ve saire gibi muhtelif aksam birleşmiş bulunursa nisbetin bunların yekünü üzerinden tayini muvafık görülerek müstakil bir fıkra olarak maddeye ilâve olunmuştur.

Mükellefiyetin istisnalarına gelince: Encümenimiz, ita miktarı yüz liraya kadar olan maaşlardan yirmi lirasının vergiye tabi tutulmamasını kabul etmiştir. Filhakika İktisat Encümenince tadil kılınan kazanç kanununda ayda yirmi lira kazananlar vergiye tabi tutulmadığından aynı esas muhafaza etmek fikrile bu miktarın matrahtan tenzili muvafık bulmuştur. Ücretler hakkında da bir istisnaiyet aynen kabul edilmiştir.

Tekaüt yetim ve dul maaşları kazanç ile bir alâkası olmadığı gibi esasen birinci madde metninde mevcut bedeni ve fikri hizmet mukabili değilse de her hangi bir tereddüde mahal kalmamak üzere tasrih edilmiştir. Harcırahlar ile bu meyandaki yevmiyeler ise zarurî bir masraf mukabili olarak verildiğinden diğer yol masrafları gibi onunda mükellefiyete tabi olmaması tabii görülmüştür.

İkramiye ve tazminattan kazanç alınması esası kabul edilmiş ise de vefat, bedeni arızalar veya malûliyetler hasebile alınan ikramiye ve tazminat ve terfi zamları her türlü kazanç mefhumundan uzak ve ancak bir yardım mahiyetinde olduğundan bu gibiler, müstesna tutulmuştur.

Tedavi ve ölüm masraflarile mesken bedelleri ve yem bedelleri gibi esasen kanunun birinci maddesi hükmüne girmiyen istisnalar ise her hangi bir tereddüde mahal kalmamak üzere maddeye ilâve olunmuştur.

Bu kanunun ilga ettiği ahkâm, bir çok maddelerin fıkraları arasında imtizaç ettiğinden ve bunlar ise sarih bulunduğundan mugayir hükümlerin ilgası zikredilmekle iktifa edilmiştir.

Bütçenin tatbiki noktai nazarımdan kanunun 1 ağustos 1931 tarihinden itibaren mavi meriyete konulması hakkındaki hükümet teklifi encümenimize kabul olunmuştur.

Havalesi mucibince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Reis Namına M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Bayazıt	Isparta	Balıkesir	Diyarbakir	İçel	Kocaeli
İhsan	Kemal	Enver	Zülfü	Emin	Ali
Âza	Âza	Âza			
Konya	Malatya	Mersin			
Refik	M. Nedim	Hamdi			

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

M. No. 64

Esas No. 1/136

15 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, tahsisat, ücret ve ikramiye alanlardan alınacak kazanç vergisine dair Başvekâletin 6 - VII - 1931 tarihli tezkeresile Büyük Meclis Riyasetine takdim olunan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi Maliye Encümenince ihzar olunan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatasile birlikte Maliye Vekili Beyfendinin huzurile müzakere ve tetkik olundu.

Hükümetin teklifinde derpiş ve Maliye Encümeni mazbatasında da beyan olunduğu veçhile filha-

kıka İktisat Encümenince ihzar olunan ve elyevm Maliye Encümeninde bulunan kazanç vergisi kanunu lâyihasının bu devrede tetkik ve müzakeresinin ikmali mümkün görülmemektedir.

Halbuki heyeti muhteremelerine arz ve takdim kılınmış olan 1931 senesi varidat bütçesine kazanç vergisi için mevzu varidat miktarı devlet memurları maaşından da kazanç vergisi tevkif edileceği nazarı dikkate alınarak konulmuştur.

Bu vaziyet karşısında devlet memurları maaşından kazanç vergisi alınmasını temin edecek hükümün ayrı bir kanun ile temininde encümeninmizce de zaruret görülerek lâyihanın müzakeresine geçilmiştir.

Umumî ve mülhak ve hususî bütçelerden fikrî ve bedenî hizmet mukabilinde maaş, ücret ve sair nam ile para alanların aldığı mebalîğ miktarı ne olursa olsun Hükümetin teklifi veçhile aynı nisbette vergi alınması vergide yeknasaklık kaidesile kabili telif görülmiyerek verginin diğer ticaret ve san'at sahiplerinin kazançlarında olduğu gibi aldıkları mebalîğ miktarına göre dereceli ve mütezayit bir nisbet üzerinden alınması ve cüzi ücret alanlar için asgarî bir muafiyet haddi tayini ve yüz liraya kadar mebalîğden yirmi lirasının vergi mevzuundan hariç bırakılması encümenimizce de musip görülmüştür. Şu kadar ki tezeyüt derecelerinin (201) liradan itibaren her tezeyüt haddi için muzaaf surette bir tezyit yerine her had için aynı miktarda bir tezyit sisteminin tatbiki ve azamî nisbetin % 9 u geçmemesi vergi mevzuunun tahammül kabiliyeti itibarile adalet prensiplerine daha uygun görülmekle beraber Devlet demiryolları ve İnhisar İdareleri memurları gibi Devlet müesseseleri memur ve müstahdemleri öteden beri şehri yüz liradan fazla aldıkları mebalîğ için % 9 nisbetinde vergi verdiklerine göre bunların vergi miktarlarında da nisbî bir tahfi vüede getireceki mülâhaza edilerek lâyihanın birinci maddesindeki nisbet hadleri ona göre tadil olunmuştur. Nisbetlerin tatbikında her tediye için ayrı ayrı nazarı itibare alınması tatbikat noktasından Encümenimizce de muvafık görülmüştür. Yetim, dul maaşları için sureti umumiyede muafiyet bahşu muhik ise de tekaüt maaşlarına ait muafiyetin elli liraya kadar maaşlara hasrı muvafık görülmüştür. Filhakika Devlet memurlarından tekaüdiye gesilmekte ve tekaüt işleri ayrı bir sandık tarafından idare edilmekte bulunsaydı tekaüt maaşları üzerinden kazanç vergisinin alınıp alınmaması bir tetkik ve münakaşamevzuu teşkil edebilirdi. Fakat hali hazırda verilmekte olan tekaüt maaşları hizmetten ayrılan memurlara Devlet tarafından temin olunan bir yardım ve ikramiye mahiyetinde olduğundan bu maaşlar üzerinden de bir haddi asgarinin istisnasile mütebakisinin kazanç vergisine tabi tutulması içtimaî adaletin muktazası gibi telâkki olunmuştur. Bu itibarla (A) işaretli fıkra o suretle takyit edilmiştir. (C) fıkrasına mübaşirler ilâve ve bu fıkra ile (F) fıkrasında da tatbikatı teshil edecek ibarece tadilât icra edilmiştir. Maliye Encümeninin tadilinde birinci maddenin istisnalar kısmında bulunan (H) fıkrası Encümenimizce tayıy edilmiştir. Lâyihanın diğer maddeleri aynen kabul olunmuştur. Umumî Heyetin tasdikına arz olunur.

Reis	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Gümüşane	Konya	Tokat	Bursa	Çorum	Elâziz
H. Fehmi	K. Zaim	Süreyya	Dr. Galip	Mustafa	H. Tahsin
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzurum	Isparta	Konya	Kayseri	Kırklareli	Kırklareli
Aziz	Mükerrem	K. Hüsnü	A. Hilmi	Şevket	M. Nahit

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kanun lâyihası

Madde) Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden fikrî ve bedenî hizmetler mukabilinde maaş, tahsisat, ücret, yevmiye ve ikramiye alanlardan ita miktarları üzerinden % 5 kazanç vergisi alınır.

5 - VII - 1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
İsmet	Yusuf Kemal	Zekâi	Ş. Kaya	Dr. Tevfik Rüştü	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.		
Esat	Hilmi	Mustafa Şeref	Dr. Refik		

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat yevmiye, ikramiye ve ihbariyelerden alınacak kazanç vergisi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî, hususî ve mülhak bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden fikrî ve bedenî hizmetler mukabilinde maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariye alanların istihkakaları aşağıdaki nisbetler dairesinde kazanç vergisine tabidir:

İstihkak miktarının yüz liraya kadar olan kısmı % 5

İstihkak miktarının yüz bir liradan iki yüz liraya kadar olan kısmı % 6

İstihkak miktarının iki yüz bir liradan üç yüz liraya kadar olan kısmı % 8

İstihkak miktarının üç yüz bir liradan dört yüz liraya kadar olan kısmı % 10

İstihkak miktarının dört yüz bir liradan beş yüz liraya kadar olan kısmı % 12

İstihkak miktarının beş yüz bir liradan yukarı olan kısmı % 15 kazanç vergisine tabidir.

Bir vezneden muhtelif namlarla yapılan kazanç vergisine tabi tediye nisbeti, her tediye yekûnu üzerinden tayin olunur.

Madde 2 — Umumî, hususî ve mülhak bütçelerden yapılan aşağıdaki tediye kazanç vergisinden müstesnadır:

A) Tekaüt, malûliyet, yetim, dul maaşları,

B) Harcırahlar ve masarifi zaruriye ile ikamet ve seyahat yevmiyeleri mesken bedelleri, tedavi ve ölüm masrafları,

C) Kanunu mahsusula ordu ve jandarma mensubile küçük sıhhiye memurlarına verilen yemek ve yem bedelleri ve polislere verilen gece tazminatı,

D) Vefat veya bedenî arızalar ve malûliyetler üzerine verilen tazminat ve ikramiyeler ve kanunu mahsusları mucibince malûllere verilen terfih zamları,

E) Her nevi atış ikramiyeleri,

F) Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden yalnız ücret alıp bir ay içinde istihkakı yirmi lirayı geçmeyen kadro dahilindeki müstahdemin ücretleri,

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariyelerden alınacak kazanç vergisi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî, hususî ve mülhak bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden fikrî ve bedenî hizmetler mukabilinde maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariye alanların istihkakları aşağıdaki nisbetler dairesinde kazanç vergisine tabidir:

100 liraya kadar % 5

101-200 » » kısmı için % 6

201-300 » » » » % 7

301-400 » » » » % 8

401-liradan yukarısı için % 9

Bir vezneden muhtelif namlarla yapılan kazanç vergisine tabi tediye nisbeti, her tediye yekûnu üzerinden tayin olunur.

MADDE 2 — Umumî hususî ve mülhak bütçelerden yapılan aşağıdaki tediye kazanç vergisinden müstesnadır:

(A) Malûliyet, yetim, dul ve elli lira ve ondan aşağı tekaüt maaşları,

(B) Harcırahlar ve masarifi zaruriye ile ikamet ve seyahat yevmiyeleri mesken bedelleri, tedavi ve ölüm masrafları,

(C) - Kanunu mahsuslarına ve bütçelerine istinaden ordu ve jandarma mensuplarile küçük sıhhiye memurlarına ve mübaşirlere verilen yemek ve hayvan yem bedelleri,

(D) - Vefat veya bedenî arızalar ve malûliyetler üzerine verilen tazminat ve ikramiyeler ve kanunu mahsusları mucibince malûllere verilen terfih zamları,

(E) - Her nevi atış ikramiyeleri,

(F) - Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden yalnız ücret alıp bir ay içinde istihkakı yirmi lirayı geçmeyen kadro dahilindeki müstahdemin ücretleri,

(G) İstihkak miktarı yüz lirayı geçmiyen maaşların yirmi lirası,

H) 1613 numara 19-V-930 tarihli kanunun ikinci maddesinde mezkûr tahsisat.

MADDE 3 — Bu kanuna mugayir ahkâm mülgadır.

MADDE 4 — Bu kanun 1 ağustos 1931 tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

(G) - İstihkak miktarı yüz lirayı geçmiyen maaşların yirmi lirası,

(H) - Fıkrası melfuttur.

MADDE 3 — Bu kanuna mugayir ahkâm mülgadır.

MADDE 4 — Bu kanun 1 ağustos 1931 tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

